

A SERLEG

A 32. SZÁMLA MEGTELT

A tipegő szellőcskével, lanyha légáramlatokkal tüntető tavaszban üetek törzskocsám irányába, hogy végre elkezdjem sorsdöntő előadás-sorozatamat a Magyar Mámor történetéről, valamint a Magyar Bohém alakjának fenomenológiájáról, és miután áttörtem magam a demonstrálók hatalmas tömegén, és elindulok kispolcom felé, hogy előkapjam ADY ENDRE *A magyar Pimodán* című esszéjét, mely immár három éve várja, hogy felszólalásaim bevezetője legyen.

De ki tudná leírni meglepetésemet, amikor belépvem az ivószobába, ezt az élőképet kell látnom: a terem közepén egy lavórban, benne bokáig érő vízben a TÁLTOS áll, szmokingot, de deréktól lefelé mindössze egy kék-fehér csíkos, úgynevezett bokszer alsógatyát visel, miközben a megviselt vaslávór mellett SZABÓ ERVINNÉ helyezkedik el, mégpedig a szokásos ünnepi harangszoknyájában, de felül egy szál trikóban, feszülő keblén ezzel a felirattal: JE SUIS CEU, kezében hatalmas, valamilyen vörösborral színültig teli üvegserleget tart, melyet mintegy nemtőként kínál a kezében egy papírlapot tartó TÁLTOS felé. Aki most maga elé emeli a papírt, és olvasni kezd:

„Szeretett úri véreim: a serleg tele. Nincs már itt nekünk semmi keresnivalónk: gyerünk vissza Ázsiába!...

E dicső, gazdag történelmű úri népségtől lakott ország tegnap szerencsésen elérte a legbalkánibb nívót. Az a gyalázatosságában is mulattató komédia, mely ez ország keserves parlamentjében tegnap lefolyt, bele fog kerülni a történelembe.

Ilyen megríkató baromság megérésére mégsem voltunk berendezkedve, pedig elkészültünk mi már minden megérhetőre.

Az immár legbalkánibb parlamentnek ez a botránya irtózatossá, kegyetlen világosságot adott a mi szeminknek. Olyan titkot világított meg, amit jaj de jó lett volna sohasem tudni. Megtudtuk, hogy a magyar parlamenti gyermekek mind egyformák: esküdjének bár a kétfejű sas karmára, a Széll Kálmán harmatozó pattanására, Kossuth Lajos kalapjára, pápa csalhatatlan őszentsége papucsára, bármire. Obskúrus agyuk velejének vastag burkát csak egy kicsit kell megkarcolni, ott zsbongnak előttünk a maguk siralmasan hasonlatos voltukban.

Szeretett úri véreim, Ázsia ordított fel tegnap bennetek. A nosztalgia, a nomád, baromi ember méla vágyakozása rohamba tört ki.

Parlament kell ennek az országnak? Kancsuka, nem parlament. Azaz dehogy kancsuka. Kisdedóvó, gyermekkert és sok-sok türelem, ha e dicső erényből maradhatott volna valami a huszadik századra.

Néznek bennünket kultúrnépek. Látják képtelenségünket a haladásra, látják, hogy szamojéd erkölcsökkel terpeszkedünk, okvetetlenkedünk Európa közepén, mint egy kis itt felejtett középkor, látják, hogy üresek és könnyűk vagyunk, ha nagyot akarunk csinálni, zsidót ütünk, ha egy kicsit már józanodni kezdünk, rögtön sietünk felkortyantani bizonyos ezeréves múlt kiszínezett dicsőségének édes italából, látják, hogy semmittevők és mihasznák vagyunk, nagy népek sziklavá-

ra, a parlament, nekünk csak arra jó, hogy lejárassuk. Mi lesz ennek a vége, szeretett úri véreim? A vége az lesz, hogy úgy kitessékkelnek bennünket innen, mint-ha itt sem lettünk volna.

Legyünk ez egyszer számítók. Kerekedjünk föl, s menjünk vissza Ázsiába. Ott nem hallunk kellemetlenül igazmondó demokratákat. Vadászunk, halászunk, verjük a csöndes hazai kártyajátékot, s elmélkedhetünk ama bizonyos szép ezredéves álomról.

Menjünk vissza, szeretett úri véreim. Megöl itt bennünket a betű, a vasút, meg ez a sok zsidó, aki folyton ösztökél, hogy menjünk *előre*. Fel a sallanggal, fringióval, szentelt olvasókkal, kártyákkal, kulacsokkal, agarakkal, versenylovakkal, és ösökkal! Menjünk vissza Ázsiába !...”

A felolvasás ezzel véget ér, a TÁLTOS a vízbe ejti a papírlapot, azzal int SZABÓ ERVINNÉ-nek, aki közelebb lép, az ura feje fölé emeli a nehéz serleget, és már éppen a fejére zúdítaná annak tartalmát, amikor a FIZETŐPINCÉR kiált fel, de valami túlvilágias hangon: – Állj! Megállni! „Bizony, bolond az én népem, nem ismernek engem! Fiaim esztelenek, nem értelmesek! Csak arra bölcsek, hogy rosszat tegyenek, de jót tenni nem tudnak!” Jeremiás 4:22.

Állítsa meg, FILOLÓGUS uram ezt az eszement őrlütet! Még a végén összerondítják nekem a padlót. Hát nem arra való a veresbor, hogy megigyuk?

Mire a TÁLTOS visszavág: – Azt gondolja korcsmásos uram, hogy én nem ismerem a Jeremiást? Itt az 5 : 30-31 vers: „Szörnyű és borzasztó dolgok történnek az országban: A próféták hazugságot prófétálnak, a papok tetszésük szerint hatalmaskodnak, népem pedig ezt szereti! De mit tesznek majd, ha itt lesz a vég?” Éppen ezt kell megállítani most, inni majd utána is ihatunk. Gyerünk, Melinda!

– Nono. Csak lassan a testtel, ahogy ADY ENDRE írja egyik versében – mondom nyugtatónak szánt hangon.

– Ezért be kell látni, nem túl rossz ez a szöveg. Sőt, nagyon jó, és szerencsére nagyon nem magyar – mondja megfontolt hangon asztalánál a VÁNDORFILOZÓFUS. – Honnan szedte?

– Ez igazán egyszerű – kotyog közbe NEMETSCHKE. – ADY ENDRE cikke ez 1902-ből, és a *Nagyváradi Napló* szilveszteri számában jelent meg.

– Igen, és természetesen ott szerepel a Mámor Könyvtára egyik kötetében – veszem ismét magamhoz a szót. – Egyrészt tetszik, másrészt nem tetszik, hogy csak úgy önállóan használják a kispolcomat. De azt látom, TÁLTOS uram, hogy ezzel a kétségkívül átgondolt és érzületileg teljesen indokolt protestáló performance-szel vissza akar térni ifjúkora *avantgarde* korszakába, BALASKÓ JENŐ és HAJAS TIBOR közegebe, árnyékába, de ez most csak SCHILLING ÁRPÁD és különösen FALUS FERENC, a bot-

és ellenzék csinálta egykori főpolgármester-jelölt, aki persze nem borral, hanem egy vödör jeges vízzel öntette le magát a nejevel, miközben kisdedei zokogásban törtek ki a háttérben. És ezt ugye maga sem akarja. Inkább igyunk a serlegből.

– Jól van, jól – duzzog a TÁLTOS, miközben felhúzza fekete farmerét. – Elismerem, hogy kissé elszaladt velem a ló, de azért már mindennek van határa.

Közben SZABÓ ERVINNÉ végigjárja az asztalokat a serleggel, és mindenki poharát teletölti. Iszunk csendben, és aztán a VÁNDORFILOZÓFUS veszi fel a beszélgetés fonalát.

– Mint azt bizonyára kegyedék is tudják, magam ugyancsak egyik vendéglelőadója volnék, (vagy most már azt mondom), lennék a CEU-nak, bár tervezett előadás-sorozatomban, melynek ismert munkacíme *A fej betegségeiről KANT úr alapján, különös tekintettel a magyar seggfejre* nem talált köztapsra az egyetem előljáróinak körében, bár mi se lehet ma aktuálisabb e témánál.

Ugyanakkor meg kell vallanom, hogy bár az önök ADY-ja kétségtelenül szellemes epével ostorozza a magyar közállapotokat, mentalitásokat, azért ez az ázsiai gondolat nem teljesen abszurd. A minap az egyik antikvárium mély csendbe burkolózott kispolcán találtam véletlenül egy szakadozott kötetkét, mely RIEDL FRIGYES hagyatékából előbukkant történetfilozófiai esszé tervét tartalmazza.

– RIEDL... – sóhajtok fel. – PÉTERFY JENŐ legjobb barátja. Igazi európai koponya.

– Nos, *mon cher ami*, ez az európai koponya ezt írta az említett vázlatában: „Mi túl becsültük a Nyugatot. Nagy Magyarország Ázsia határán volt. A magyar nép ázsiai nép. A magyar oroszországi nép. Oroszok legyünk? Nem! Magyarok. Vissza Ázsiába? Nem rút visszaesés volna ez? Szégyenletes hanyatlás? Nem! Az Ázsiában keletkezett erkölcsi ideálok többet érnek, mint a modern európaiak. Krisztus, buddhizmus, Kung-Fu-ce... Vissza Ázsiába. Nem olyan borzasztó jelszó. Sőt talán bizonyos tekintetben ez haladás volna...” Nem vall európai gondolkodásra. Igaz, ezt állítólag 1918 végén vetette papírra, azaz a veszített világháború után. De azért akkor is... Vészesen közel áll a manapság kegyedéknél kormányzatilag deklarált eszmékhez.

– RIEDL... Ezt nem ismertem, ezt nem vártam tőle... – nyögök fel, és kissé szaporább kézzel kapok az újabb pohár bor felé.

– Olvasná csak, miket írt a zsidókérdésről – forgatja tovább bennem a nyársat a VÁNDORFILOZÓFUS.

– RIEDL... – dadogom ismét. – Olvasta NIETZSCHE műveit, de nem olvasta a mellette élő ADY-t, pedig olvashatta volna. Nem ismerte a Kompország-elméletét. Amit aztán SZÚCS JENŐ alapozott meg tudományosan az Európa három régiójáról szóló esszéjében. Csakis ez oldja meg a Kelet és Nyugat közt őrlődő életünk talányát:

„Kompország, Kompország, Kompország: legképessebb álmaiban is csak mázskált két part között: Keletől Nyugatig, de szívesebben vissza. Közben zuhanások történtek, a Grünwald Bélák és a Péterfy Jenők menekültek, mihelyst tisztán láttak. Ki tudja, hányan és kik voltak ők, ki tudja, hányan jártak még rosszabbul, a többsége a szerencsétlen kiváltnak csak vergődött. A nagy Humbugot meg nem ismerte, a nagy valóságba bele nem borzadt.”

De ekkor már a közben ismét decens blúzt öltött SZABÓ ERVINNÉ veszi át a szót, és laptopjába temetkezve már folytatja is az idézést:

„Idealisták és gonosztevők összeálltak, álság levegőköveiből várakat csináltak, teleujjongták a világot, hogy a Kárpátok alatt kiépült Európa. A nagy Humbug nem Európának ártott meg, a hazugságot itthon hitték el. Miért hazudtak már az apáinknak, és miért adták a hazugságot tovább? Minekünk váltig azt mondták, hogy itt Európa van, kultúréletre készülünk, s megfeszített idegekkel rángattuk magunkat egyre előbbre.”

És aztán a TÁLTOS bögi tovább: „Turulok kerengnek a levegőbe, nyílzáport lőnek a Nap felé, támadásra készülnek a magyarok. Kompország megindult dühösen Kelet felé újra: egy kis sarka leszakadt a kompnak, ott maradt a nyugati partok táján vagy tízezer emberrel; mi lesz ezekkel? Aranyas felét nem bánjuk, aranyuk partra veti őket valahol Nyugaton, nem kénytelenek érezni, hogy nincs hova menni. Hogy elnyeli őket a magyar tatárság.”

– Mire ez a nagy gyászmagyarkodás? – kiált fel ekkor az asztal alól a SZTAREC. Aztán kimászik, és mint mondja, „üdítőnek”, megiszik egy pohár vöröset. – Maguk, magyarok nem képesek felfogni, hogy itt a Gondviselés nevében zajlik a nagy kísérlet? A maguk jelenlegi vezetője csak a szükségszerűség munkáját segíti minden tetteivel. Hitvallása: „A kormányzat igazi vallás, melynek megvannak a maga dogmái és misztériumai.”

– És minisztériumai... – fejezi be mondatot metsző gúnnal VÁNDORFILOZÓFUS. – Ezt, bátyuska, kifejejtette az idézetből. Hogy szándékosan vagy akaratlanul, azt nem kívánom megfejteni. Igen, a régi reakciós dal, JOSEPH DE MAISTRE. A francia forradalom után. De hogy jön ez ide, kétszáz év múltán? Persze sejtem, ugyanis a látomásos francia ezt írta NAGY PÉTER cár reformjairól: „Minden kísérlet, mely arra irányul, hogy meghonosítsák Oroszországban a tudományt, nem csupán haszontalan, de egyben veszedelmes az állam számára, mivel emez erőfeszítés egyetlen eredménnyel járhat csak, nevezetesen azzal, hogy megfojtja a józan nemzeti értelmet, és teletsúfolja a Oroszországot a tudatlanságnál sokkal rémesebb féltudósok tömegével, fontoskodó és felfuvalkodott okoskodókkal, akik megvetik országuk hagyó-

mányait, folyamatosan kritizálják a kormányt, és idegen ízlés, idegen nyelv és divatok hódolói lesznek...”

De nem folytatom. Helyettesítse be Oroszország helyébe Magyarországot, és megkapjuk a maga eszményét.

– Hiszen ez is ADY szavait igazolja – próbál szóhoz jutni NEMETSCHKEK. – Parlament helyett kancsuka...

– És DE MAISTRE szerint a felvilágosodás és tanulás „ezernyi, egyetemet végzett PUGACSOV lázadásához vezet”... darálja kíméletlenül a VÁNDORFILOZÓFUS.

– Nem számítanak az egyetemek! – üvölti bele a terembe a SZTAREC. – Itt sokkal nagyobb játszma folyik. Mert DE MAISTRE így folytatja: „Éppoly szükségszerű egy államvallás létezése, miként egy állampolitika léte is az. Vagyis szükséges, hogy meghatározott vallási és politikai dogmák együttese alkossa azt az általános nemzeti értelmet, mely elég erős ahhoz, hogy elnyomja az individuális értelem kicsapongásait, eltévelyedéseit.”

– Helyben vagyunk. Ugyanis azt olvasni a sajtóban, hogy az államvallás és állampolitika eddig békés menetben masírozó hívei már „kezdenek dühbe gurulni”, látva az egyéni értelem kilengéseit, felhorgadásaikat – mondom a negyedik pohár bor után.

– És éppen ez lesz a változás rúgója. A reakció ellen azonos erejű akciót kell szembeszegezni. Az ember lemezársálására maga az ember hivatott. Az ég csak vérral csillapítható le. A Föld nem más, mint egy roppant oltár, melyet folyamatosan vér áztat, és amelyen minden feláldoztatik, egészen a rossz kiirtásáig – hörghi vérben forgó szemekkel az ismét a vodkára visszafordult SZTAREC. – És éppen valami ilyesmit látunk most. A rossz rosszat szül, és így szüli újjá a világot. Szóval örvendeztetek, magyarjaim! És DE MAISTRE felteszi a kérdést: „Mi a hazafiság? A szent nemzeti szellem, mely az egyén önmehtagadásán alapul.” És éppen ezt követeli töletek a jelenlegi kormányzat. Vakhit és alárendelődés! Meg kell aláznatok magatokat! Hogy aztán annál hatásosabban emelhessétek föl a fejeket! Én is azt teszem, és vakon, fölemelt fejjel bemondom: hozzátok elém a 32-ik számlát! ■ ■ ■

Bán Zoltán András (1954): irodalmár. Csont András néven zenei írásokat is publikál. Korábban a *Beszélő* és a *Magyar Narancs* szerkesztője. Legutolsó kötete: *Giccs*, Kalligram, 2016.